

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TIẾNG ANH CHUYÊN NGÀNH VÀ ÁP DỤNG THỰC TIỄN DẠY VÀ HỌC TIẾNG ANH CHUYÊN NGÀNH

ThS. GVC. Nguyễn Thị Thúy Hồng Khoa: Ngoại ngữ

I. Đặt vấn đề

Dạy và học Tiếng Anh chuyên ngành đã được triển khai nhiều năm tại một số Khoa Chuyên ngành trường đại học Nha Trang, tuy nhiên cách thức tiến hành từ trước đến nay vẫn chưa mang tính hệ thống và chưa đồng bộ, chưa có tổng kết đánh giá những mạnh mẽ và mặt yếu để hoàn thiện. Bài báo cáo này phân tích cơ sở lý thuyết về dạy và học Tiếng Anh chuyên Ngành (TACN) và đưa ra một số giải pháp áp dụng vào thực tế của Đại học Nha Trang.

II. Cơ sở lý luận về Tiếng Anh Chuyên Ngành (TACN)

1. Lịch sử phát triển TACN (ESP)

Hutchinson and Waters (1987) được mệnh danh là cha đẻ của ngành học TACN đưa ra 3 lý do tại sao TACN phát triển:

+ Sau chiến tranh thế giới thứ 2 Tiếng Anh đã trở thành ngôn ngữ quốc tế, là ngôn ngữ của khoa học công nghệ, là ngôn ngữ của thương mại, là ngôn ngữ của thể thao... với mục tiêu học Tiếng anh để phục vụ công việc vì vậy TACN ra đời;

+ Cuộc cách mạng về phương pháp giảng dạy ngôn ngữ ra đời : dạy ngôn ngữ không còn chỉ dạy để biết ngôn ngữ mà dạy để người học có thể sử dụng ngôn ngữ được trong giao tiếp. Đây chính là lý do thứ hai TACN ra đời vì người học có thể học tiếng anh và sử dụng Tiếng anh trực tiếp phục vụ cho công việc của mình;

+ Cuộc cách mạng về giáo dục phục vụ nhu cầu của người học ra đời. Giáo dục chuyển sang một giai đoạn mới: dạy học để phục vụ nhu cầu người học và đây là lý do thứ 3 để TACN ra đời . Giai đoạn này người học không muốn học Tiếng anh chung chung mà họ muốn học Tiếng anh mà họ cần và đây chính là TACN.

Oz (2008) là một nhà nghiên cứu Ngôn Ngữ đã mô tả sự phát triển của TACN thành 3 giai đoạn:

+ Giai đoạn 1 : TACN bắt đầu phát triển sau chiến tranh thế giới II, khi lượng người học Tiếng Anh để nghiên cứu Khoa học và học Tiếng Anh để đi làm tại các nước nói tiếng Anh tăng lên đáng kể.

+ Giai đoạn 2: TACN tiếp tục phát triển vào cuối thế kỷ 20 khi các nhà giáo dục nhận thấy dạy Tiếng anh là phải dạy cho người học cái họ cần. Người học tiếng anh để làm gì : để đi làm tại ngành du lịch hay để đi làm trong ngành thương mại hoặc để nghiên cứu khoa học, công nghệ.....

+ Giai đoạn 3: Từ những năm 1990 trở lại đây do sự phát triển khoa học, công nghệ và văn hóa như vũ bão nên nhu cầu học TACN càng cao đặt ra một vấn đề: cần

bổ sung thêm đội ngũ dạy TACN bao gồm lực lượng chủ yếu là giáo viên dạy ngoại ngữ và nên bổ sung những giáo viên chuyên ngành đáp ứng về tiêu chí dạy ngoại ngữ. Từ giai đoạn này các nhà giáo dục ngôn ngữ đưa ra các yêu cầu: khóa học Tiếng anh phải được thiết kế phù với nhu cầu người học; ví dụ nên thiết kế khóa học Tiếng anh du lịch cho sinh viên ngành du lịch; hoặc thiết kế khóa học Tiếng anh Tài chính ngân hàng cho sinh viên ngành tài chính ngân hàng Với quan điểm trên hiện nay trên thị trường đã có 49 ngành các tài liệu TACN.

Các nhà nghiên cứu thế giới đều khẳng định TACN đã ra đời sau chiến tranh thế giới thứ 2 và phát triển thành một ngành học trong ngành ngôn ngữ Anh: TACN; nó càng được phát triển mạnh khi các nhà ngôn ngữ thành lập tạp chí thế giới TACN.

2. Định nghĩa và khái niệm TACN

Các nhà ngôn ngữ có các định nghĩa về TACN khác nhau tuy nhiên họ đều có điểm chung về TACN như sau:

+ Theo nhà ngôn ngữ Wright (1993) TACN trong Tiếng anh được viết là ESP: English for Specific Purposes. Tạm dịch “ Tiếng anh dùng cho các mục đích dạy- học khác nhau, hay giới ngôn ngữ hay gọi là TACN

+ Theo các nhà nghiên cứu Duley- Evans & Hutchinson(1998) : “ ESP chính là dạy ngôn ngữ vì vậy mọi nội dung, phương pháp giảng dạy đều xuất phát từ lý do dạy ngôn ngữ ”. Họ đã chỉ rằng “không có sự khác nhau giữa Tiếng Anh cơ bản và Tiếng Anh chuyên ngành chỉ có khác nhau về nội dung giảng dạy. Qui trình giảng dạy TA nên là dạy Tiếng anh Cơ bản trước và sau đó mới đến dạy TACN . Dạy TACN là dạy ngôn ngữ dựa theo nhu cầu của người học, sẽ tiết kiệm thời gian và tiền bạc cho người học, có lợi cho người học về phát triển chuyên môn” .

3. Người học

Dudley-Evans and St John (1998) khẳng định rằng người học tham gia các khóa học TACN là sinh viên ở các trường đại học hay cao đẳng, hoặc là những người đã đi làm việc. Sinh viên tham gia khóa học TACN nên có trình độ Tiếng anh cơ bản cấp độ trung cấp hoặc tối thiểu là sơ cấp.

Thật bất ngờ khi có sự trùng hợp với các nghiên cứu của các nước như Iran, Đài loan, Trung quốc, Hàn Quốc: sinh viên học Tiếng anh chuyên ngành tốt hơn học Tiếng anh cơ bản vì học TACN sinh viên có động cơ học tập cao và dễ hơn khi đã có một số kiến thức chuyên ngành.

Như vậy một người học TACN thành công phải là người biết đem kiến thức và kỹ năng được học ứng dụng vào công việc; có thể đọc sách, báo về chuyên ngành của mình, có thể dịch thuật tài liệu để bổ sung cho công việc, có thể viết báo cáo, thư tín, hoặc trả lời điện thoại, nói chuyện với người khác... ở những môi trường có sử dụng tiếng Anh để làm việc, hoặc có yếu tố nước ngoài trong một vài lĩnh vực làm việc. Các

nghiên cứu của Zhang (2007) và Bouzidi (2009) đã chỉ ra rằng việc học tiếng Anh chuyên ngành phải được xuất phát từ nhu cầu thực tiễn của người học, từ những nhu cầu sử dụng ngôn ngữ để thực hiện các chức năng công việc tại công sở.

4. Người dạy:

Ai sẽ tham gia giảng dạy Tiếng anh chuyên ngành: Eliss and Jonson (1994) và Duley (1998) đã đề xuất :

+ Giáo viên dạy TACN phải là GV tốt nghiệp đại học ngành ngôn ngữ Anh bởi vì dạy TACN là dạy ngôn ngữ chứ không phải dạy chuyên môn. Giáo viên dạy TACN phải biết khơi dậy sự thích học Tiếng anh của sinh viên để sau này các em sử dụng tiếng anh để phục vụ chuyên môn của mình. Giáo viên TACN không chỉ truyền tải kiến thức mà phải là người lôi cuốn sinh viên sử dụng kiến thức đó để giao tiếp. Giáo viên TACN phải là người linh hoạt hơn biết lắng nghe sinh viên để cùng họ tham gia bài giảng một cách có hiệu quả.

+ Giáo viên TACN phải có kiến thức cơ bản về chuyên ngành đó và họ phải là GV có thể thiết kế khóa học và phát triển tài liệu.

+ Giáo viên TACN phải là một nhà nghiên cứu để phát triển tài liệu và đưa ra các phương pháp giảng dạy ngôn ngữ thích hợp.

+ Giáo viên TACN phải là một người biết hợp tác cùng đồng nghiệp, cùng sinh viên và phải có thái độ tích cực để hướng sinh viên yêu nghề.

5. Thiết kế khóa học và phát triển tài liệu

Theo Hutchinson and Waters (1987) , thiết kế khóa học TACN phải dựa theo các nguyên tắc sau đây:

+ Thiết kế khóa học phải dựa trên quan điểm dạy ngôn ngữ,

+ Thiết kế khóa học phải tập trung vào phát triển kỹ năng ngôn ngữ,

+ Thiết kế khóa học phải phù hợp với nhu cầu người học.

+ Thiết kế khóa học phải chú trọng phát triển nguồn tài liệu; tài liệu của khóa học TACN bao gồm tài liệu chuyên ngành, video, có sơ đồ bảng biểu, tất cả tài liệu, dữ liệu liên quan đến chuyên ngành. Tài liệu giảng dạy phải có nội dung phù hợp với chuyên ngành đó. Tài liệu thiết kế phải thể hiện rõ quan điểm dạy Tiếng anh để cho người học sử dụng được trong giao tiếp chứ không phải chỉ biết kiến thức về Tiếng anh. Tài liệu phải thiết kế các bài tập lớn mang tính chất phù hợp với nhu cầu giao tiếp thực.

Khóa học TACN có thể sử dụng các tài liệu có sẵn trên thị trường hoặc tự viết tài liệu, tuy nhiên các nhà nghiên cứu đã chỉ ra rằng không có tài liệu nào phù hợp 100 % mà giáo viên phải luôn điều chỉnh trong khi dạy.

6. Phương pháp giảng dạy:

Dạy- học TACN là dạy và học ngôn ngữ vì vậy phương pháp giảng dạy tuân theo phương pháp dạy Ngoại ngữ dựa trên cơ sở lấy người học làm trung tâm. (Hutchinson and Water 1987)

7. Kiểm tra Đánh giá :

+ Hutchinson and Waters đã khẳng định Kiểm tra đánh giá ESP phải là kiểm tra đánh giá về sử dụng ngôn ngữ trong ngữ cảnh chuyên ngành. Kiểm tra đánh giá phải thỏa mãn các điều kiện sau :

- + Kiểm tra đánh giá phải thiết kế đạt được mục tiêu của môn học,
- + Kiểm tra đánh giá kiểm tra kỹ ngôn ngữ (nghe, nói, đọc, Viết),
- + Kiểm tra đánh giá phải thiết kế phù hợp với thực tế của môn học,
- + Kiểm tra đánh giá phải phù hợp với nhu cầu của người học,
- + Kiểm tra đánh giá ESP nên có 3 loại như GE : kiểm tra đánh giá phân loại trình độ; kiểm tra đánh giá quá trình, Kiểm tra đánh giá năng lực.

III. Áp dụng thực tiễn dạy và học Tiếng anh chuyên ngành vào Đại học Nha Trang

1. Tình hình thực tiễn dạy và học TACN tại Việt Nam:

Theo đánh giá các nhà giáo dục Việt Nam 2011” thực tế đào tạo tiếng Anh chuyên ngành trong thời gian qua bộc lộ những khó khăn và hạn chế về nhiều mặt; dẫn đến việc nhiều cơ sở đào tạo không đạt được những mục tiêu mong muốn cũng như lãng phí về mặt tài chính khi đầu tư cho công tác này. Nguyên nhân yếu kém về học Ngoại Ngữ của sinh viên không chuyên ngữ là : “tách rời việc dạy-học NN tách rời với việc học chuyên môn”(tạp chí khoa học CN đại học Đà Nẵng). Học NN không liên quan đến chuyên môn và học chuyên môn thuần túy bằng Tiếng Việt không liên quan gì đến tiếng anh. Đây chính là một trong những lý do tại sao trình độ ngoại ngữ của SV không chuyên ngữ ra trường còn thấp. Trước tình hình đó, các trường ĐH rất cần có những chương trình và cách thức đào tạo bài bản để SV ra trường có thể sử dụng ngoại ngữ để giao tiếp và làm việc ngay tại các công sở trên cả nước..

Việc có hay không một lộ trình đào tạo tiếng Anh theo hướng chú trọng vào người học, đáp ứng nhu cầu của người học không phải là đơn giản, nhưng lại là một việc rất nên làm, và nên làm càng sớm càng tốt. Khi toàn xã hội đang tích cực xây dựng những mô hình kinh tế, giáo dục, chăm sóc và bảo vệ sức khỏe v.v... hướng đến nhu cầu của con người, phục vụ chính cái mà con người cần thì việc tổ chức đào tạo tiếng Anh cơ bản và chuyên ngành theo nhu cầu xã hội như đã đề cập sẽ giúp tiết kiệm được nhiều tiền của và công sức của các đơn vị đào tạo, và đồng thời tạo ra cho xã hội nguồn nhân lực có trình độ chuyên môn cao, ngoại ngữ thành thạo để bắt kịp với hiện đại hóa, toàn cầu hóa Với nhận thức như vậy tôi xin mạnh dạn đề ra một số giải pháp dạy- học TACN tại Đại học Nha Trang.

2. Đề xuất các giải pháp dạy- học Tiếng Anh chuyên ngành:

Bước 1: Xây dựng mục tiêu dạy - học Tiếng anh tại ĐHNT:

Xây dựng mục tiêu học Tiếng Anh cho sinh không chuyên ngữ trường đại học Nha Trang: Học Tiếng Anh để phục vụ chuyên môn. Để đạt được mục tiêu cần phải xây dựng lộ trình.

Bước 2: Xây dựng chương trình theo lộ trình:

Chúng ta nên xây dựng lộ trình học Tiếng Anh tại Đại học Nha Trang như sau:

Phân loại trình độ → Tiếng Anh cơ bản → Tiếng Anh chuyên ngành → Học chuyên ngành bằng Tiếng Anh. Nếu thực hiện theo lộ trình này, sinh viên ĐH Nha Trang thực sự thay đổi về chất lượng NN và bước đầu hội nhập được thế giới.

Giai đoạn 1. Tiếng Anh Cơ bản đạt trình độ A2- B1: HK1- HK 4

Giai đoạn 2. Tiếng Anh chuyên ngành : HK 5.

Giai đoạn 3. Dạy chuyên ngành bằng TA: HK6 - HK8

Khi xây dựng chương trình TACN chúng ta phải khảo sát kỹ nhu cầu người học thì mới xây dựng chương trình. Ví dụ : sinh viên ra ngành du lịch rất cần kỹ năng Nghe+ nói thì chúng ta thiết kế chương trình với tỷ lệ nghe+ nói cao hơn hoặc SV khoa Cơ khí : cần phải đọc tài liệu thì trong chương trình sẽ thiết kế kỹ năng đọc hiểu nhiều hơn.....

Bước 3: Chọn tài liệu:

Tuyển chọn tài liệu giảng dạy là một khâu rất quan trọng tuy nhiên trên thị trường đã có tài liệu TACN trường ĐH NT có thể sử dụng để giảng dạy:

1. Tiếng anh du lịch
2. Tiếng anh dịch vụ khách sạn và nhà hàng.
3. Tiếng anh dùng cho ngành cơ khí.
4. Tiếng anh dùng cho ngành công nghệ thông tin,
5. Tiếng anh dùng cho Thương mại
6. Tiếng anh dùng cho kế toán
7. Tiếng anh dùng cho ngân hàng
8. Tiếng anh dùng cho tài chính
9. Tiếng anh dùng cho ngành xây dựng
10. Tiếng anh dùng cho ngành điện
11. Tiếng anh dùng cho ngành điện tử
12. Tiếng anh dùng cho ngân hàng
13. Tiếng anh dùng cho ngành tàu thủy
14. Tiếng anh dùng cho ngành công nghệ môi trường
15. Tiếng anh dùng cho ngân hàng

16. Tiếng anh dùng cho quản trị kinh doanh
17. Tiếng anh dùng cho công nghệ thực phẩm
18. Tiếng anh dùng cho công nghệ chế biến thủy sản

Vấn đề chúng ta chưa có tài liệu một số ngành như: Tiếng anh ngành nuôi trồng thủy sản... vì vậy các ngành này sẽ tiến hành biên soạn tài liệu trước khi triển khai giảng dạy.

Bước 4: Lựa chọn người học

Thay đổi thói quen, nhận thức của SV về việc học Tiếng Anh để đáp ứng nhu cầu chuyên môn. Thực tế phỏng vấn 2 lớp TA đang học A2.2 rất ngạc nhiên khi 100% sinh viên trong lớp đều mong muốn được học TACN rất trùng hợp với các nghiên cứu của các nước sinh viên thích học TACN và học tốt hơn TA cơ bản.

Sau khi sinh viên đạt A2 hoặc B1 chúng ta nên tiếp tục lộ trình TACN để cho người học tiếp tục sử dụng Tiếng anh vào chuyên môn. Làm thế nào để sinh viên tham gia học TACN ? Nếu chúng ta xác định học NN tại trường đại học khác với học NN tại các trung tâm là học NN để phục vụ chuyên môn thì chúng ta nên có cơ chế bắt buộc. Nếu chưa có cơ chế bắt buộc thì nên có các cơ chế khuyến khích.

Bước 5: Lựa chọn người dạy:

Để có được đội ngũ giảng dạy TACN chuyên nghiệp thì cần phải có thời gian và đầu tư. Muốn có đội ngũ giảng viên dạy TACN thì phải có sự kết hợp: các nhà chuyên môn và GV Tiếng Anh. Kết hợp như thế nào ? Trước hết phải thay đổi nhận thức ? Tuyển chọn GV thực sự muốn dạy vì chỉ có yêu nghề mới vượt qua khó khăn.

Dạy cùng “ Team teach” : cùng soạn bài và cùng giảng bài. Mô hình giảng dạy là chia sẻ và phân công cụ thể. Mô hình dạy Team teach không còn mới với thế giới và Khoa NN trường đại học Nha Trang đã thực hiện 20 năm . Lợi ích của việc dạy Team teach : học trò được lợi và giảng viên cũng có lợi. Giáo viên bổ sung những gì mình còn thiếu. Tuy nhiên quản lý đội ngũ TACN theo mô hình nào ?

Bước 6: Thực hiện

Chúng ta thực hiện đại trà hay là lựa chọn thí điểm tùy thuộc vào sự quyết tâm và nhận thức của tất cả giảng viên và lãnh đạo nhà trường tuy nhiên chúng ta không nên chậm trễ việc xác định mục tiêu và cách thức học tập NN ở một trường Đại học.

Kết luận:

Dạy và học TACN không còn mới đối với ĐH Nha Trang tuy nhiên trong tình hình hội nhập diễn ra càng ngày càng sâu rộng thì việc dạy – học theo nhu cầu xã hội hay nhu cầu người học cần phải được tính đến và lên kế hoạch chiến lược vì đây chính là con đường phát triển bền vững.

Refeneces:

- Lutoslawska, J. (1 975) 'Reading technical English' Forum, XII I (3&4), 247-249.
- Mackay, R. & Mountford, A.J. (1978). English for specific purposes: A case study approach. London: Longman.
- Robertson, P. & Nunn, R. (2010) 'Foreword' The Asian ESP Journal, Special Edition: The 1st Asian ESP Conference, Chonqing University October 2010.
- Robinson, P. (1980). ESP (English for specific purposes). Oxford: Pergamon.
- Robinson, P.C. (1991). ESP today: A practitioner's guide. London: Prentice Hall.
- Selinker, L. (1977). 'Some early observations on EST' In Trimble, Trimble, & Drobnic (pp.1- Strevens, P. (1980). Teaching English as an International Language: Practice to Principle. Pergamon Press.
- Swales, J. (1985). Episodes in ESP, Oxford: Pergamon Press.
- Widdowson, H. G. (1998). 'Communication and community: The pragmatics of ESP' English for Specific Purposes, 17, (1), pp. 3-14.
- Zhu, Wenzhong & Fang Liao (2008) 'On Differences between General English Teaching and Business English Teaching' English Language Teaching, Vol. No. 2, pp. 90-
- [1] Allen, J. P. B., & Widdowson, H. G. (1974). 'Teaching the communicative use of English' International Review of Applied Linguistics, XII (I).
- Anthony, L. (1997) 'ESP: What does it mean?' ON CUE.<http://interserver.miyazakimed.ac.jp/~cue/pc/anthony.htm> Retrieved April 6, 2000, from the World Wide Web.
- Cianflone, Eugenio. (2010) 'What Degree of Specificity for ESP Courses in EFL Contexts?' Scripta Manent. Published by SDUTS, 5 (1-2) 3-8.
- Cohen, A., H. Glasman, P.R. Rosenbaum-Cohen, J. Ferrara, & J. Fine (1986) 'Reading English for specialized purposes. Discourse analysis and the use of student informants' In Carrell, Devine, & Eskey, 1986, pp.150-63.
- Davies, F. (1988) 'Designing a writing syllabus in English for academic purposes: Process and product' ELT Documents: 129.
- Dudley-Evans, T. & ST John M. J. (1998) Developments in English for Specific Purpose, Cambridge University Press, Cambridge.
- Farhady, H. (1994) 'On the specificity of purpose in ESP' In Proceedings of the 2nd conference on theoretical and applied linguistics, Tehran (pp.63-82).
- Hudson, T. (1991) 'A content comprehension approach to reading English for science and technology' TESOL QUARTERLY, 25(1), pp. 77-104.
- Hutchinson, T. & Waters, A. (1987) English for specific purposes: A learning centered approach, Cambridge University Press, Cambridge.
- Ellis, M. and C. Johnson (1994). *Teaching Business English*. Hong Kong: Oxford University Press.
- Harding, K. (2007). *English for Specific Purposes*. Spain: Oxford University Press.
- Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. China: Pearson Education Limited.